حال «حرا» خراب است

مردم «دیر» برای نجات جنگل‌های حرا پا پیش گذاشته‌اند

وسعت جنگل‌های حرا در کشور حدود ۲۷ هکتار برآورد می‌شود

میثم اسماعیلی
جامعه

اعلام این‌که وجود جنگل‌های حرا چقدر به تنوع زیستی منطقه کمک می‌کنند بدیهی‌تر از آن است که در این گزارش قید شود. اهمیت بقای این جنگل‌ها برای بومیان سواحل جنوبی کشور هم روشن است؛ به یمن فعالیت بسیاری از سازمان‌های مردم‌نهاد در این مناطق، حالا بومیان می‌دانند حتی معیشت زندگی‌شان بسته به مانایی این جنگل‌هاست. همین نوع نگاه است که باعث شده تنها در سال ۱۳۹۶ حدود ۱۵ هزار اصله نهال حرا با همکاری سازمان‌های مردم‌نهاد در چند شبانه‌روز کاشته شود. این فعالیت‌ها که حالا تبدیل به یک مطالبه عمومی شده است، منجر به تشکیل زنجیره انسانی ۲۰۰۰ نفره در این منطقه شده است تا بومیان منطقه به مسؤولان و مدیران این پیام روشن را برسانند که جنگل‌های حرا برای آنها به نوعی خط قرمز محسوب می‌شود. اما این تنها یک سوی ماجرا نیست، در همه این سال‌ها که مردم به پاسداری از این منابع طبیعی می‌پرداختند جریانی با محوریت تولید و صنعت به بهانه سودآوری و بهره‌برداری اقتصادی از باقیمانده‌هایی از ساحل کمر به نابودی این جنگل‌ها بسته بود. یکی از این بهانه‌های بهره‌برداری هم پرورش میگوست. خور بردستان در نزدیکی جنگل‌های حرا، وسوسه تاسیس تکثیر و پرورش میگو برای کسانی است که بدون صرف هیچ هزینه‌ای به طور طبیعی از آب این کانال‌ها استفاده کنند و به نوعی زمینه‌ساز مرگ تدریجی جنگل‌های حرا شوند و این همان چیزی است که حالا مدت‌هاست مورد اعتراض فعالان حوزه محیط زیست و برخی مسؤولان ذی‌ربط شده است. اما چرا این جنگل‌ها اینقدر مهم هستند؟ حتی اگر به اشتباه نقش زیست محیطی این جنگل‌ها را هم نادیده بگیریم اصلا از بین بردن اکوسیستم این منطقه و تخریب این جنگل‌ها با بهانه اشتغال‌زایی چقدر توجیه اقتصادی دارد که حالا بی‌محابا و بدون توجه به اعتراض بسیاری روند تخریب آن سرعت گرفته است؟ در این میان چه ارگان‌هایی متولی پاسداری از منابع طبیعی هستند و برای جلوگیری از این روند چه کرده‌اند؟

ماجرای اعتراض چیست؟

به اندازه فواید جنگل‌های حرا، تهدید برای تخریب این جنگل‌ها وجود دارد. از ورود آب‌های آلوده حاصل از فاضلاب‌های شهری و پسماندهای صنعتی و مواد نفتی بگیرید تا سرشاخه‌زنی به منظور تامین غذای دام. اما تهدید تازه نامش پروژه پرورش لارو میگوست. این پروژه در محدوده تالاب بردستان-دیر اعتراض گسترده فعالان محیط‌زیست استان بوشهر را برانگیخته است؛ آن‌گونه که آنها می‌گویند این سایت پرورش میگو قرار است روی بستر رودخانه دلوار که محل ورود آب از بالادست به پایین‌دست رودخانه و راه تغذیه تالاب دیر است احداث شود و در صورت عملیاتی شدن منجر به یک فاجعه زیست‌محیطی خواهد شد. این ماجرا هم البته که تازه نیست. روایت فرهاد قلی‌نژاد، مدیر کل حفاظت محیط زیست استان بوشهر نشان می‌دهد این ماجرا از سال ۹۶ آغاز شده است. او به جام‌جم می‌گوید: «سال ۹۶ که این پروژه مطرح شد ما مخالفت کردیم آن هم به دلیل مشخص نبودن حریم محدوده خور بردستان. سال ۹۸ هم با پیگیری توانستیم خور بردستان را به عنوان یکی از تالاب‌های کشور وارد فهرست تالاب‌های ایران کنیم.» اما این محدوده بین سازمان محیط‌زیست و سایر ارگان‌ها مورد اختلاف واقع شد. به این مفهوم که در تعیین حریم خور تفاوت نظر وجود داشت. قلی‌نژاد به جام‌جم می‌گوید: «از همان ابتدا ما موافق حریم تعیین شده از سوی این ارگان‌ها نبودیم وقتی اختلاف‌ها بالا گرفت از مرجع حریم تالاب‌ها که به عهده وزارت نیرو یعنی سازمان آب منطقه‌ای هست استعلام شد. این سازمان به عنوان متولی امر حریم‌های خورها و تالاب‌ها به ما اعلام کرد که ۲٫۵ هکتار از این محدوده خارج از حریم خور قرار دارد. الان فاز بهره‌برداری فقط ۱۳ هزار متر مربع یعنی ۱٫۳ هکتار است.»

جاده‌ای که صاحب ندارد

با توجه به مجوز صادر شده از وزارت نیرو حالا این پروژه خارج از محدوده حریم خور قرار گرفته است. در حال حاضر فاصله محل احداث این حوضچه که ۱٫۳ هکتار است طبق نظر امور آب خارج از حریم خور تشخیص داده شده و فاصله هوایی آن تا محدوده رویشگاه جنگل‌های حرا ۶۰۰ متر است. درگیری و تفاوت نظر سازمان محیط زیست استان بوشهر با این نهادها بر سر این فاصله نبود بلکه بر سر این بود که این سازمان معتقد بود این منطقه جزئی از حریم خور است. اما وزارت نیرو که طبق قانون موظف است حد بستر را مشخص کند، اعلام کرد این منطقه در خارج از حریم قرار دارد. البته این تنها نکته مورد اعتراض نیست، با همه این اوصاف، آن‌طور که فرهاد قلی‌نژاد می‌گوید در همان جلسه مورد اشاره مقرر شده است برای جاده‌کشی این پروژه دوباره مجوز گرفته شود که سازمان محیط زیست با آن مخالفت کرد هر چند وزارت راه و شهرسازی قرار منع تعقیب برای آن صادر کرد. معنای حرف مدیرکل سازمان محیط زیست بوشهر آن است که حتی درباره جاده‌کشی این پروژه هم برخلاف نظر این سازمان مجوزی اخذ نشده است. جاده‌ای که نه مجوز محیط زیست را دارد نه سازمان آب منطقه‌ای را. این جاده، هم راه ورود آب و سیلاب را به جنگل‌های حرا می‌بندد و هم بستر رودخانه دلوار را تخریب می‌کند و البته کسی زیر بار آن هم نمی‌رود.

اشتغال‌زایی، کلیدواژه تخریب

استدلال جریان موافق با این پروژه حول محور یک واژه می‌چرخد؛ اشتغال‌زایی. کلیدواژه‌ای برای توجیه تخریب منابع طبیعی. نه‌فقط خور بردستان که جای‌جای دیگر طبیعت این سرزمین هم با همین تابلوی اشتغال‌زایی نابود شده است. اما ساخت حوضچه پرورش میگو در ۶۰۰ متری حریم جنگل‌های حرا چقدر به اشتغالزایی منجر خواهد شد. فرهاد قلی‌نژاد می‌گوید: «براساس بازدیدهای میدانی که از مناطق پرورش میگو در منطقه داشتیم اگر بخواهیم برآوردی از میزان اشتغال‌زایی این پروژه داشته باشیم باید بگوییم بین پنج تا ۱۰ شغل به واسطه این طرح ایجاد خواهد شد!» فکر کنید تمام این اعتراض‌ها به از بین بدن جنگل‌های بی‌نظیر حرا در این منطقه به‌واسطه ایجاد ۱۰ شغل است. به این مفهوم که ما تنوع زیستی یکی از بکرترین جنگل‌های جهان را تنها به بهانه ایجاد ۱۰ شغل از بین می‌بریم. هادی کیادلیری، کارشناس جنگل می‌گوید: «هر جا حرف از اشتغال‌زایی بوده است به ازبین رفتن محیط‌زیست آن منطقه منجر شده است. به نوعی اشتغال‌زایی کلیدواژه این تخریب‌هاست. در این مملکت متاسفانه به هر دلیلی توسعه را روی کشاورزی بنا کرده‌اند. در حالی که دنیا رفته است سراغ تولیدات پیچیده اما ما در حالی این توسعه را روی کشاورزی قرار دادیم که بوم این سرزمین به درد کشاورزی نمی‌خورد، چراکه ۹۳ درصد از این سرزمین خشک و نیمه‌خشک است.»

آن‌طور که این کارشناس به جام‌جم می‌گوید: «از آنجا که کشاورزی هم تحمل بار توسعه را ندارد بنابراین از جیب منابع طبیعی این مملکت هزینه می‌شود. به این مفهوم که در حوزه خشک این سرزمین از ۹۰ درصد آب منابع طبیعی در کشاورزی استفاده می‌شود که اشتغال‌زایی کرده باشد! سد می‌زند به بهانه اشتغال‌زایی! این در حالی است که این کار حتی هیچ توجیه اقتصادی هم ندارد. یکی از بزرگ‌ترین دلایل تخریب منابع طبیعی هم نداشتن همین توجیه اقتصادی این کار است. یکی از چالش‌ها در این حوزه عدم درک هزینه‌های زیست‌محیطی در تولید است. این نگاه اشتباه در حوزه آبزیان به منطقه بحرانی رسیده است و در خیلی از موارد ما در این حوزه به نقطه ورشکستگی رسیده‌ایم.»

چرا حرا مهم است؟

زندگی +

پاسخ به چرایی اهمیت وجود یک جنگل درست مثل توضیح درباره ناپسند بودن یک امر اخلاقی است؛ به این مفهوم که بخواهیم برای شخصی از معایب انجام یک قتل توضیح دهیم، به همین اندازه بدیهی و پرواضح. اما این جنگل‌ها یکی از باارزش‌ترین اکوسیستم‌های دنیا به شمار می‌آیند. این جنگل‌ها که به واسطه وجود درخت‌های مانگرو با نام جنگل‌های مانگرو هم شناخته می‌شوند در ایران حدود ۲۷ هزار هکتار وسعت دارند. ۱۰ گونه از درخت‌های مانگرو در دنیا وجود دارند و دو گونه از آن به نام‌های «حرا» و «چندل» در ایران دیده می‌شوند. این جنگل‌ها قادرند سالانه حدود شش تا هشت تن کربن را در یک هکتار از خاک ذخیره کنند. حفاظت سواحل از گزند سیلاب و سونامی، جلوگیری از فرسایش سواحل، پشتیبانی چرخه مواد مغذی موجود در آب، زیستگاه بسیار مناسب برای رشد گیاهان و جانوران، تولید اکسیژن تهیه مواد اولیه رزین و تانن، وابستگی گونه‌هایی از ماهیان و میگوها در دوره‌ای از زندگی خود به این درختان، استفاده از این درختان در زیست فناوری به عنوان منابع ژنتیکی، خواص طبی، کاربرد آنها در ترکیبات دارویی، زیبایی و چشم‌انداز طبیعی و جذب توریست؛ تنها بخشی از فواید جنگل‌های حراست.

یادداشت:
محمد درویش
فعال حوزه محیط‌زیست

نقش مردم در تغییر

خوشبختانه فعالیت‌های مدنی تشکل‌های مردم‌نهاد و بدنه اجتماعی‌ای که این تشکل‌ها دارند خیلی امیدبخش است، چراکه مردم به آنها اعتماد دارند و در راستای این اعتماد مشارکت خیلی جدی از خود نشان می‌دهند. در مورد اخیر برای نجات جنگل‌های حرا نزدیک به ۲۰۰۰ نفر از مردم محلی به واسطه فراخوان این تشکل‌ها زنجیره انسانی شکل دادند. این‌که آنها برای حمایت از رویشگاه جنگلی حرا و آن‌هم در شرایط فراگیری کرونا با رعایت همه پروتکل‌ها حاضر شده‌اند کار بسیار ارزشمندی است. این کار نه از روی اجبار بلکه از روی علاقه صورت گرفت. مردم دیر نزدیک به سه ساعت نشستند و از تاثیرات این اتفاق سوال کردند و مطالبه داشتند. مطالبه‌گری آنها در این مورد موجب اتحاد عجیبی میان آنها شده است و با همدیگر به نوعی پیمان بستند تا تالاب و رویشگاه آنها تحت هیچ شرایطی از بین نرود.

در دیر خانه تشکل‌ها هم داریم، خانه‌ای که حتی در خیلی از شهرهای بزرگ هم وجود ندارد، در حالی که مردم این منطقه با پول خودشان چنین نهاد مستقلی را پایه‌گذاری کردند.

اینها نشانه‌های امیدبخشی است که نمادهای آن در این منطقه به آشکارا به چشم می‌آید. کاری که ما می‌توانیم انجام بدهیم هم انعکاس این کار ارزشمند به دیگران است و هم تاثیر این فعالیت آنها در سرانجام مطالبه‌ای است که آنها درخواست دارند.

این واکنش‌ها نشان می‌دهد وقتی مردم همه با هم به شکل متحد پا پیش بگذارند مدیران هم خواه ناخواه مجبور می‌شوند که از خواست مردم تبعیت کنند. خواسته اصلی مردم این منطقه صرفا تعطیلی پروژه پرورش میگو نیست، هرچند بهانه این پروژه اشتغال‌زایی است اما در متن پیش‌نویس این پروژه هم آمده است که این کار باعث اشتغال پنج تا ۱۰ نفر می‌شود. مطالبه اصلی مردم منطقه این است که این طرح در جای دیگری اجرایی شود. نزدیک به ۲۰۰۰ کیلومتر ساحل در خلیج‌فارس داریم در صورتی که تنها در یک ده‌هزارم این سواحل شاهد رویشگاه جنگل‌های حرا هستیم. سوال این است که چرا همه طرح‌های توسعه باید در کنار این جنگل‌ها اتفاق بیفتد؟ باید در نظر داشت که پویش‌های این‌چنینی زمانی به سرانجام می‌رسد که پیروزی نهایی حاصل شود. این مقاومت مدنی از سوی مردم محلی باید تداوم داشته باشد تا به نجات جنگل‌های حرا منجر شود.

حق با شماست

info@jamejamdaily.ir
روابط عمومی: ۲۲۲۶۲۱۴۲

#پل-مطهری
خانیکی از تهران:
پل هوایی عابر پیاده در خیابان مطهری، تقاطع لارستان برداشته‌شده که باعث ایجاد مشکلاتی برای اهالی این محدوده شده است. از شهرداری این منطقه تقاضای رسیدگی داریم.

#مدرسه-پاتوق
جزایری از تهران:
وجود سه مدرسه قدیمی و فرسوده در خیابان دستغیب محله هاشمی که بنا به دلایلی تخلیه و متروکه است پاتوقی برای خلافکاران، بی‌خانمان‌ها و معتادان شده است. از مسؤولان تقاضا دارم به این مساله رسیدگی کنند.

#اتوبوس-تاکسی
صمدی از تهران:
از معاونت حمل‌ونقل و ترافیک شهردار منطقه ۲۲ خواهشمندیم به دلیل وسعت این منطقه، خطوط اتوبوسرانی و تاکسیرانی را افزایش دهد.

#گل-تصادف
غفاری از تهران:
حضور گل‌فروشان در حاشیه بزرگراه شهید هاشمی، علامه عسکری و مسیرهای منتهی به بهشت‌زهرا(س) باعث ترافیک و بعضا تصادف در این محدوده می‌شود.

#خودرو-مسعودیه
علیزاده از تهران:
وجود واحدهای غیرمجاز خریدوفروش خودرو در بلوار قائم محله مسعودیه برای اهالی محله‌های مسعودیه و والفجر -اسلام‌آباد دردسرساز شده است.

جوابیه

در پی انتشار پیام مردمی در روز ۹۹/۱۰/۲۲ در روزنامه جام‌جم، سرپرست روابط‌عمومی منطقه ۲۰ با ارسال نمابری اعلام کرد: درخصوص بوی بد حوالی میدان مادر به دلیل عدم جمع‌آوری زباله، به استحضار می‌رساند، در ۴ ضلع میدان مادر، بوستان و زمین کشاورزی وجود داشته و تا فاصله چندصدمتری فاقد املاک مسکونی، راسته یا واحد تجاری، مراکز تولید زباله و یا حتی مخزن زباله می‌باشد و متعاقبا با توجه به عدم تولید زباله محلی که در آن زباله دپو گردد وجود ندارد، لذا شهروند محترم می‌تواند با مراجعه به ناحیه و گشت میدانی مشترک و یا تماس تلفنی به جهت مکان‌یابی دقیق معضل، همکاران را در رفع دقیق مشکل راهنمایی نماید.